

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра суспільних наук
Навчальний рік 2025/2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Менеджмент та лідерство у медсестринстві»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальність 223 «Медсестринство»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Курс IV

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
суспільних наук

Протокол від
“29” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри
Робак І.Ю.
(підпис) (ініціали,
прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

Голова
(підпис)

Вовк О. Ю.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,
ov.chernukha@knmu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Історія України, культурологія.

Контактний телефон (057)707-73-37

Локація:

Пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет,
Головний корпус, 3 поверх, кафедра суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Менеджмент та лідерство у медсестринстві» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 223 «Медсестринство» для чотирьох років навчання.

Програма вивчення освітнього компоненту складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) для підготовки

Опис освітнього компоненту (анотація). Рушійною силою розвитку Української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки здобувачів вищої освіти. Освоєння майбутніми фахівцями знань з є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів поведінки особистості та соціальних груп у трудовій діяльності. Освітній компонент «Менеджмент та лідерство у медсестринстві» відіграє важливу роль у формуванні гармонійної особистості лікаря-громадянина незалежної держави, оскільки його вивчення забезпечує розвиток національної свідомості, загальної культури й соціалізації особистості у процесі підготовки фахівців. Таким чином, реформування вищої освіти, процеси євроінтеграції, якість підготовки медичних кадрів, підвищення їх професійної компетентності і зумовлюють актуальність вивчення освітнього компоненту «Менеджмент та лідерство у медсестринстві» у системі підготовки фахівців першого (бакалаврат) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчально-виховного процесу вищої освіти.

Предметом вивчення освітнього компоненту є економічні процеси в історії України, етапи їх розвитку, особливості менеджменту в охороні здоров'я, загальні основи менеджменту в медсестринстві, заклади охорони здоров'я як об'єкт управління, структура управління в охороні здоров'я, інформаційне забезпечення управління в медсестринстві, управління конфліктами та управління кадрами в медичних закладах, ліцензування і акредитація закладів охорони здоров'я, поточна реформа в цій галузі, що здійснюється в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення освітнього компоненту пов'язане із засвоєнням компонентів, які викладаються на молодших курсах: «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Основи економічних теорій», та курсом за вибором «Політологія».

У свою чергу, «Менеджмент та лідерство у медсестринстві» предметно інтегрується з компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку студентів-медиків: «Медицина і художня культура», «Медична субкультура», «Основи християнської етики та моралі» та ін.

Освітній компонент «Менеджмент та лідерство у медсестринстві» належить до обов'язкових компонентів.

Пререквізити. Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння предметів, які дають базові уявлення про заклади охорони здоров'я як об'єкт управління.

Постреквізити. Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів протягом навчання. Освітній компонент «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» предметно інтегрується з компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку здобувачів вищої освіти: «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Основи економічних теорій», та курсом за вибором «Політологія».

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Головною метою вивчення курсу «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» є формування у здобувачів освіти базових знань із теорії управління, тісно пов'язаних зі специфікою їх професійної діяльності, а також розуміння важливості ефективного менеджменту в сучасному закладі охорони здоров'я.

1.2. Основними завданнями вивчення компоненту «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» є: ознайомлення здобувачів вищої освіти з такими ключовими проблемами менеджменту, як роль менеджера в діяльності організації, структура і функції управління, лідерство в медсестринстві, інформаційне забезпечення управління, маркетинг медичних послуг.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

інтегральна:

Бакалавр медсестринства здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні:

ЗК1 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК3 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК4 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК8 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК9 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

ЗК10 – Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК11 – Здатність працювати в команді

ЗК12 – Навички міжособистісної взаємодії

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1 – Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці

ФК2 – Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах

ФК3 – Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками

ФК4 – Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки

ФК5 – Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби

ФК6 – Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень

ФК7 – Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта

ФК8 – Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини

ФК16 – Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

- ПРН 3 – Планувати медсестринські втручання. В умовах ЗОЗ, удома та за непередбачуваних обставин, вміти складати план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку;
- ПРН 4 – Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю. В умовах ЗОЗ відповідно до посадових обов'язків, з метою дотримання санітарно-протиепідемічного режиму, вміти: - проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом; - контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах;
- ПРН 5 – Здійснювати медсестринське адміністрування. В умовах ЗОЗ, з метою здійснення організаційних та управлінських компетентностей, вміти: - приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва; - забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я; - освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб; - знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо;
- ПРН 6 – Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти: - спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї або наближеного оточення, медичним персоналом; - вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу;
- ПРН 7 – Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. В умовах ЗОЗ, удома та в громаді, користуючись чинними наказами МОЗ України, з метою формування, збереження та поліпшення стану здоров'я дорослого та дитячого населення, вміти: - вести облік диспансерних груп населення; - робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації; - проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп; - вести облік груп здоров'я; - розраховувати та оцінювати окремі показники та показники комплексної дії мікроклімату на організм людини; - визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання для кожного етапу; - складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від і профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми; - проводити перепис дитячого населення;
- ПРН 8 – Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно протиепідемічного режиму;

- ПРН 20 – Належно вести відповідну медичну документацію.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** навички комунікації, лідерство, відповідальність, вміння працювати в критичних умовах, залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3,0.	Напрямок підготовки: 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Курс:	
		4-й	-
		Семестр	
			-
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40. самостійної роботи здобувача вищої освіти – 50.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: I бакалаврський рівень ОПП «Сестринська справа»	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
		50 год.	-
Індивідуальні завдання:			
	- год.		
Вид контролю:			
		поточний, залік	

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Загальні основи менеджменту	1	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2.	Роль менеджера в діяльності організації	1	Оглядова, проблемна, бінарна

3	Організація як об'єкт менеджменту	2	Оглядова, проблемна, бінарна
4.	Управління та його стилі	1	Оглядова, проблемна, бінарна
5.	Структура управління в охороні здоров'я	1	Оглядова, проблемна, бінарна
6.	Маркетингова діяльність в охороні здоров'я	2	Оглядова, проблемна, бінарна
7.	Лідерство та його типи	1	Оглядова, проблемна, бінарна
8.	Інформаційне забезпечення управління	1	Оглядова, проблемна, бінарна
9.	Управління конфліктами	2	Оглядова, проблемна, бінарна
10.	Управління персоналом	2	Оглядова, проблемна, бінарна
11.	Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я	2	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього лекційних годин		16	

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Загальні основи менеджменту	2	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання, евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, метод проектного	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2.	Роль менеджера в діяльності організації	2		
3.	Організація як об'єкт менеджменту	2		
4.	Управління та його стилі	2		
5.	Структура управління в охороні здоров'я	3		
6.	Маркетингова діяльність в охороні здоров'я	3		
7.	Лідерство та його типи	2		
8.	Інформаційне забезпечення управління	2		
9.	Управління конфліктами	2		
10.	Управління персоналом	2		

11	Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я	2	навчання, організація екскурсій до музеїв та на виставки	
Всього годин семінарських занять		24		

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Загальні основи менеджменту	4	проблемне навчання, робота в групах, розвивальне навчання, різномірівневе навчання, презентаційний метод, метод проектного навчання	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE, участь у наукових конференціях
2	Роль менеджера в діяльності організації	4		
3	Організація як об'єкт менеджменту	5		
4	Управління та його стилі	4		
5	Структура управління в охороні здоров'я	4		
6	Маркетингова діяльність в охороні здоров'я	5		
7	Лідерство та його типи	5		
8	Інформаційне забезпечення управління	4		
9	Управління конфліктами	5		
10	Управління персоналом	5		
11	Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я	5		
Всього годин самостійної роботи здобувача вищої освіти		50		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різномірівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка

здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проєктного навчання (підготовка здобувачів вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, що використовуються під час викладання освітнього компоненту):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есей, рецензія, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті в формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою освітнього компоненту. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі [«Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) (табл. 2).

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проєктного навчання (підготовка здобувачів вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, що використовуються під час викладання освітнього компоненту):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есей, рецензія, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті в формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою освітнього компоненту. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі «[Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ](#)» (табл. 2).

Таблиця 2

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для компонентів, що завершуються заліком)**

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Історичні етапи становлення менеджменту як науки.
2. Діяльність С. С. Слуцького, українського економіста-математика.
3. Менеджмент та управління: диференціація понять.
4. Співвідношення понять "менеджер", "підприємець" та "власник".
5. Особливості управління охороною здоров'я.
6. Суперечність "лінійного" та "апаратного" управління.

7. Бюрократична система управління та її різновид - дивізіональна структура.
8. Проектні та матричні структури управління.
9. Причини невдачі експерименту при запровадженні нового механізму управління який проводився наприкінці 80-х років в радянській охороні здоров'я.
10. Можливості використання бригадної форми організації праці в лікувальних закладах.
11. Співвідношення головної та підлеглої мети в стратегічному плануванні.
12. Етапи стратегічного планування.
13. Різниця між основними та гнучкими формами оплати труда. Можливість застосування гнучких форм оплати праці в лікувальних закладах.
14. Функціональний та дисфункціональний конфлікти в організації, методи їх розв'язання.
15. Затрати підприємства та прибуток. Норма рентабельності.
16. Види медичних закладів недержавної форми власності.
17. Розподіл прибутку в акціонерному суспільстві.
18. Прямі та побічні податки.
19. Крива Лаффера.
20. Помірна, галопіруюча та гіперінфляція.
21. Засоби боротьби підприємства з інфляцією.
22. Види вкладів підприємства до банків.
23. Акція та облігація. Особливості керівництва акціонерним підприємством.
24. Розвиток сфери послуг та маркетинг.
25. Вплив наукоємких виробництв на розвиток маркетингу в сучасному світі.
26. Види маркетингу.
27. Головні напрямки маркетингових державних досліджень в сучасній українській економіці.
28. Основні характеристики маркетингового дослідження.
29. Контрольовані та неконтрольовані фактори функціонування маркетингового середовища.
30. Зміст маркетингових державних досліджень в охороні здоров'я.
31. Основні етапи маркетингових досліджень.
32. Цілі та завдання маркетингової діяльності в охороні здоров'я.
33. Класифікація товарів.
34. Характеристики послуг.
35. Особливості медичних послуг.
36. Стадії запровадження, зростання, зрілості і спаду товарів.
37. Особливості використання теорії життєвого циклу товарів в медичних закладах.
38. Протекціонізм та життєвий цикл товарів.
39. Конкуренція, монополія, олігополія.
40. Монополія та конкуренція на медичному ринку.
41. Сегмент та ніша ринку. Види сегментів.

42. Диференційований, не диференційований та концентрований маркетинг.
43. Загальні основи менеджменту.
44. Роль менеджера в діяльності організації.
45. Організація як об'єкт менеджменту.
46. Управління та його стилі.
47. Вплив культури, сім'ї, а також психології людини на її споживчу поведінку.
48. Попит та пропозиція в охороні здоров'я.
49. Структура управління в охороні здоров'я.
50. Управління конфліктами.
51. Маркетингова діяльність в охороні здоров'я.
52. Головні засоби рекламне і діяльності та пропаганди на медичному ринку.
53. Лідерство та його типи.
54. Інформаційне забезпечення управління.
55. Управління персоналом.
56. Фактори підвищення ефективності діяльності охорони здоров'я.
57. Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я.

3.3. Контрольні питання до практичних занять

Тема 1. Загальні основи менеджменту.

1. Вступ до курсу «Менеджмент та лідерство в медсестринстві».
2. Питання еволюції наукового управління.
3. Питання менеджменту: сутність та функції.
4. Місце менеджменту в системі охорони здоров'я.
5. Сучасні школи управління.

Тема 2. Роль менеджера в діяльності організації.

1. Основні засади щодо визначення менеджера як лідера.
2. Функції менеджера та його роль в прийнятті рішення.
3. Специфіка управління в медичному закладі.

Тема 3. Організація як об'єкт менеджменту.

1. Управлінська праця та її особливості.
2. Основні засади організації управлінської праці.
3. Нормування управлінської праці в охороні здоров'я.

Тема 4. Управління та його стилі.

1. Сутність та функції сестринської справи.
2. Специфіка організації управління молодшим медичним персоналом.
3. Матеріально-технічне та метрологічне забезпечення закладу.

Тема 5. Структура управління в охороні здоров'я.

1. Теоретичні основи управління.
2. Функції управління.
3. Рівні управління та типи структур управління.
4. Загальна характеристика структури процесу управління.
5. Організація та структура управління системою охорони здоров'я.

6. Організація охорони здоров'я в країнах із розвинутою системою медичної допомоги.

Тема 6. Маркетингова діяльність в охороні здоров'я.

1. Контрольовані та неконтрольовані чинники діяльності організації.
2. Зміст маркетингового дослідження.
3. Сегментація ринку та пошук ніші діяльності.
4. Диференційований, недиференційований та концентрований маркетинг.
5. Особливості сегментації ринку в охороні здоров'я.
6. Медична послуга та її впровадження на ринку.

Тема 7. Лідерство та його типи.

1. Лідер та його особливості.
2. Лідерство, вплив та влада.
3. Основні підходи до визначення лідерства.
4. Взаємо відносини в колективі та методи їх регулювання.

Тема 8. Інформаційне забезпечення управління.

1. Інформація та інформаційні системи.
2. Значення інформаційного забезпечення в управлінні.
3. Інформаційне забезпечення діяльності лікувально-профілактичного закладу.
4. Інформаційно-документаційне забезпечення діяльності в галузі охорони здоров'я.

Тема 9. Управління конфліктами.

1. Види конфліктів. Причини конфліктів.
2. Управління кадрами. Основні засади персонального менеджменту.
3. Основи конфліктології.
4. Стреси та конфлікти в колективі.

Тема 10. Управління персоналом.

1. Основні поняття (положення) управління персоналом.
2. Підбір та орієнтація персоналу.
3. Організація управління кадрами.
4. Мотивація та стимулювання праці в управлінні персоналом.
5. Навчання, перепідготовка та атестація персоналу.
6. Розвиток персоналу. Створення ефективної команди.
7. Управління мобільністю кадрів.

Тема 11. Ліцензування та акредитація в системі охорони здоров'я.

1. Ліцензування господарської діяльності.
2. Ліцензійні умови провадження діяльності з медичної практики.
3. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики.
4. Світовий досвід розвитку акредитації.
5. Загальні підходи до акредитації в Україні.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується

з викладачем. Відповідно до «[Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ](#)» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю і вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливість і невпередженість;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;

- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, сталі, засмічувати приміщення і території);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання освітнього компоненту

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачів вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці кафедри офіційного сайту ХНМУ і в кафедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, що їх прищеплює університет, є розуміння здобувачем вищої освіти недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування в здобувачів вищої освіти, навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільно значущих цінностей. На перших заняттях проводитимуться

інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницький пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Баюра Д. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління / Д. Баюра // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 21–25.
2. Конфліктологія: навчальний посібник / Л.М.Ємельяненко, В.М. Петюх, Л.В. Торгова, А.М. Гриненко. –К.: КНЕУ, 2003.– 315 с.
3. Менеджмент в охороні здоров'я: підруч. –Х.: ХМАПО, 2008 – Ч. 1 / О.В. Галацан, О.М. Драганова, А.Ф. Короп та ін.; за заг. ред. проф. М.І. Хвисяка, І.І. Парфьонові. – Х.: Харківська медична академія післядипломної освіти. – 2008. – 358 с.
4. Менеджмент в охороні здоров'я: підруч. - Х. : ХМАПО, 2008 – Ч. 2 / Б.О. Волос, О.М. Драганова, А.В. Кабачна та ін.; за заг. ред. М.І. Хвисяка; ред. І.І. Парфьонові. – Х.: Харківська медична академія післядипломної освіти. – 2008. – 551 с.
5. Менеджмент і лідерство в медсестринстві: підручник / В.Й. Шатило, В.А. Копетчук, С.В. Гордійчук та ін.; за ред. В.Й. Шатила. – К.: Медицина, 2013. – 303 с.
6. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Підручник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: Кондор, 2006. – 664 с.

Додаткова

1. Садеков А. Соціальні аспекти розвитку корпоративного управління в Україні / А. Садеков, Т. Косова // Економіка України.– 2008. – № 11.– С. 88–93.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012.– 501 с.
3. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. – К.: ІВЦ «Вид-во Політехніка», 2004. – 200 с.
4. Сучасні концепції менеджменту: навч. посіб./ за ред. Л.І. Федулової. – К.: Центр учбової літератури, 2007.– 536 с.
5. Туленков, М.В. Сучасні теорії менеджменту: навч. посіб./ М.В. Туленков.– К.: Каравела, 2007.– 304 с.
6. Урбанович, О. Психологія управління конфліктними ситуаціями: підручник для директора/ О. Урбанович.– К.: Плеяди, 2007. – С. 34–53.

1. 7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

2. Акредитація медичних закладів: особливості проведення та підготовки [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.medlawcenter.com.ua/ua/99/accreditation.html>.

3. Ліцензування медичної практики [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://lex-vision.info/ukr/services/licensing-medical.html>.
4. Матеріали для підготовки магістрантів ХНМУ [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5192>
5. Мойсеєнко І. П. Процес прийняття управлінських рішень [Електронний ресурс] / І. П. Мойсеєнко / Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/14210923/investuvannya/>.